

ческая принадлежность данной особи с присвоением инвентарного номера № 2.2006.

В результате исследований, проведенных 22.05.2007 г. на территории ДБЗ, на о. Ермаков, в районене 25 км Килийского рукава р. Дунай в прирусловом лесу недалеко от дамбы острова, в дупле ствола старого дерева белой ивы (*Salix alba* L.), нами был обнаружен выводок дикого лесного кота, состоящий из двух котят (фото).

Учитывая особенности биологии данного вида болезненно переносить влияние и присутствие человека в местах обитания животного с ярко выраженной негативной реакцией, а также во избежание стрессового момента фактора беспокойства было принято решение не проводить биометрию котят дикого лесного кота, а только максимально заснять их на цифровую фотокамеру. Фотоснимки были показаны териологам, изучающим данный вид, и инспекторам охраны ДБЗ, stalkиваючимся с диким лесным котом в дикой природе. Все они, на основании тех или иных внешних признаков, отмеченных на снимках, пришли к единому мнению, что с очень большой вероятностью можно утверждать, что это – котята дикого лесного кота. На основании вышеизложенного и принимая во внимание тот факт, что выводок был расположен в месте, находящемся на значительном расстоянии от ближайшего поселения человека, мы можем утверждать, что в 2006 и 2007 гг. на территории ДБЗ нами был обнаружен дикий лесной кот.

Мы благодарим эксперта Красной книги Всемирного союза охраны природы (IUCN) териолога Адриануса де Йонга, Голландия (A.W.J.J. de Jongh, Netherlands), заместителя директора – главного природоведа Нижнеднепровского национального парка, сотрудника кафедры зоологии Одесского национального университета им. И.И. Мечникова териолога к.б.н. Н.В. Роженко, инспектора государственной службы охраны ДБЗ Е.М. Лесика за помощь, оказанную в определении видовой принадлежности котят.

Литература

- Волошкевич А.Н. и др. Заповедник Дунайские плавни // Заповедники СССР: Заповедники Украины и Молдавии / Отв. ред.: В.Е. Соколов, Е.Е. Сыроечковский. - М.: Мысль, 1987. - С. 138-153.
- Жмуд М.Е. Ссавці // Біорізноманітність Дунайського біосферного заповідника, збереження та управління / Київ, "Наукова думка", ІнтерЕкоЦентр, 1999. - С. 149-153.
- Научный отчет за 1997 г. / Проект "Сохранение биоразнообразия украинской части дельты Дуная" / Тема 1. "Инвентаризация флоры и фауны, исследование экосистем, мониторинг" / Раздел 1.2. "Инвентаризация и мониторинг млекопитающих" / Научный руководитель к.б.н. Жмуд М.Е., с.н.с. природного заповедника "Дунайские плавни" - Вилково, 1997. - С. 14-25.
- Червона книга України. Тваринний світ. - Київ: "Глобалконсалтинг", 2009. - 600 с.
- Шевченко Л.С. Кіт лісовий // Червона книга України. Тваринний світ: / Ред. М.М. Щербак та ін. - К.: "Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 1994. - С. 409.

КОЛОЇАЛЬНІ КОЛОВОДНІ ПТАХИ ЗАКАЗНИКА "ОЛЬГІН ОСТРІВ" ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ (м. КИЇВ)

Н.С. Агамась, О.О. Кукшин

Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

COLONIAL WATERBIRDS IN THE RESERVE "OLGIN ISLAND" AND ITS ENVIRONS (KYIV). Atamas' N.S., Kukshin O.O. - *Nature Reserves in Ukraine*. 16 (1): 52-55. - Avifauna of colonial waterbirds in the wildlife preserve "Olgin Island", located in the southern part of Kiev on the right bank of Dnieper, was researched. 5 colonies of such species as *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea*, *Nycticorax nycticorax*, *Chlidonias hybrida*, *Chlidonias nigra*, *Sterna hirundo*, *Sterna albifrons* were found and investigated during the nesting season. *Chlidonias leucoptera* and *Haematopus ostralegus* also was found out at the nesting in colonies of Sternidae. It was discovered that this territory is of particular importance for conservation of rare bird species, including Red Data Book of Ukraine species in spite of high degree of human disturbance in such ways as the great number of fisherman and vacationers and habit change connected with building and sand recovery.

Keywords: colonial waterbirds, nesting, conservation of rare species, human disturbance.

КОЛОЇАЛЬНІ КОЛОВОДНІ ПТАХИ ЗАКАЗНИКА "ОЛЬГІН ОСТРІВ" ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ (м. КИЇВ). Агамась Н.С., Кукшин О.О. - *Заповідна справа в Україні*. 16 (1): 52-55. - Досліджено орнітофауну колоніальних коловодних видів птахів загальнозоологічного заказника "Ольгин острів" та його околиць, що знаходиться у південній частині м. Києва на правобережжі Дніпра. Усього у гніздовий період знайдено та обстежено 5 полі- та моновидові колоній наступних видів: *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea*, *Nycticorax nycticorax*, *Chlidonias hybrida*, *Chlidonias nigra*, *Sterna hirundo* та *Sterna albifrons*. Також на гніздуванні у колоніях кричків знайдено *Chlidonias leucoptera* та *Haematopus ostralegus*. З'ясовано, що, незважаючи на посилений антропогенний тиск (робота знарядь гідронамиву, забудова околиць заказника, велика кількість рибалок та відпочиваючих), ця територія зберігає своє значення для охорони рідкісних видів, у тому числі і занесених до Червоної книги України.

Ключові слова: колоніальні коловодні птахи, гніздування, збереження рідкісних видів, антропогенний вплив.

КОЛОНИАЛЬНЫЕ ОКОЛОВОДНЫЕ ПТИЦЫ ЗАКАЗНИКА "ОЛЬГИН ОСТРОВ" И ЕГО ОКРЕСНОСТЕЙ (г. КИЕВ). Агамась Н.С., Кукшин А.А. - *Заповідна справа в Україні*. 16 (1): 52-55. - Исследована орнітофауна колоніальних водно-болотних видів птахів зоологічного заказника "Ольгин остров", расположенного в южной части г. Киева на правобережье Днепра. Всего найдено и обследовано 5 поли- и моновидовых колоний таких видов: *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea*, *Nycticorax nycticorax*, *Chlidonias hybrida*, *Chlidonias nigra*, *Sterna hirundo* и *Sterna albifrons*. Также на гнездовании в колониях крачек найдены *Chlidonias leucoptera* и *Haematopus ostralegus*. Установлено, что, несмотря на

усиленне антропогенне воздействие (работы по добыче песка путем гидронамыва, застройка окрестностей заказника, большое количество рыбаков и отдыхающих), данная территория сохраняет свою значение для охраны редких видов птиц, в том числе занесенных в Красную книгу Украины.

Ключевые слова: колониальные околоводные птицы, гнездование, сохранение редких видов, антропогенное воздействие.

Впродовж останніх років спостерігається значне посилення антропогенного тиску на нетрансформовані природні ландшафти, що становлять найбільшу цінність в контексті збереження видового складу орнітофауни Києва та його околиць. Це пов'язано, зокрема, із забудовою зелених зон на цих територіях.

Особливої актуальності набуває проблема забудови і антропогенної діяльності у межах південної частини м. Києва на правому березі Дніпра, а саме на територіях зелених зон, що входять до складу заказників “Жуків острів”, “Ольгин острів” та урочища Конча-Заспа. У цей час тут розгортається широкомасштабне елітне котеджне будівництво, триває гідронамив, що призводить до спотворення природних ландшафтів і фактичного знищення прибережної смуги водойм. У той самий час ці території є найбільш цінними з точки зору збереження рідкісних та індикаторних видів, зокрема колониальних водно-болотних птахів.

В літературі наводиться дуже мало даних, які стосуються безпосередньо цієї групи на досліджуваній території. На Київщині та у Придніпров'ї в цілому у 1930-х рр. багато працював М. Шарлемань і вперше описав кількісний та якісний склад коловодної орнітофауни птахів регіону, навів відомості щодо їх гніздової біології (Шарлемань, 1909, 1913, 1930, 1933). Низку робіт було у різні роки присвячено складу та чисельності орнітофауни, у першу чергу горобиних птахів, зелених зон та островів Києва (Владышевский, 1969; Костюшин, 1994, 1995). В кінці ХХ – на початку ХХІ ст. південні околиці Києва привертають увагу орнітологів вже як території, що належать до природно-заповідного фонду (Грищенко та ін., 1997; Гавриць та ін., 2003).

Метою нашої роботи було виявлення місць гніздування, визначення чисельності і вивчення гніздових умов деяких видів колониальних водно-болотних птахів, в цілому характерних для Середнього Придніпров'я, та сучасна оцінка даної території з метою збереження біорізноманіття у Києві.

Матеріали і методи

Збір матеріалу проводився навесні і влітку 2000–2009 рр. за допомогою човна та байдарки у протоках між островами Жуків, Козачий і Ольгин, а також в районі ур. Конча у межах м. Київ. Пошук колоній, підрахунок гніздових пар або гнізд проходив на водних та суходільних маршрутах. Гніздування виду вважалося доведеним при знаходженні жилого гнізда або виводка пташенят. В окремих випадках проводився повний облік гнізд, яєць та пташенят, що стали на крило.

Результати й обговорення

На території загальнозоологічного заказника “Ольгин острів” на березі затоки острова Козачий ще з 1974 р. існує одна з найдавніших відомих для акваторії Дніпра колоній сірої чаплі (*Ardea cinerea*) та квака (*Nycticorax nycticorax*). Слід зазначити, що невелика (5–7 гнізд) коло-

нія кваків відмічалася неподалік в урочищі Заспа ще у 1926 р. (Шарлемань, 1930). За даними М.Л. Клестова (1983), у 1977–1978 рр. чисельність колонії у заказнику становила відповідно 16 пар сірої чаплі та 1–2 пари квака. Г.Г. Гавриць із співавторами (2003) оцінюють загальну чисельність птахів на колонії приблизно у 100 гнізд. Вони ж вказують на спорадичне гніздування у колонії великої білої чаплі (*Egretta alba*). Вперше відомості про спостереження і ймовірне гніздування білої чаплі в 1929 р. на урочищі Конча приводить М.В. Шарлемань (1930).

За нашими підрахунками, у останні 8 років кількість гнізд сірої чаплі на колонії становить приблизно 70–80 гнізд, кількість квака коливається у межах 8–15 гнізд у різні роки. Велика біла чапля на цій ділянці не відмічена. Гнізда розміщені на старих вербах білих (*Salix alba*) та вільхах (*Alnus glutinosa*) на висоті від 4 до 10 м.

У 2003 г. на гніздуванні у колонії чапель знайдено великого баклана (*Phalacrocorax carbo*). Його гнізда розташовано переважно на декількох центральних, найбільш високих деревах колонії, верхівки яких майже позбавлені листя, на висоті 15–25 м. Чисельність птахів на сьогодні становить близько 15–20 пар та у останні роки лишається стабільною. У 2008–2009 рр. безпосередньо на колонії біло підраховано 12–14 гнізд та 26–30 пташенят, що стали на крило.

Незважаючи на високу активність моторних човнів та рибалок поряд з колонією, ця ділянка є важкодоступною як для людини, так і для наземних хижаків, завдяки щільним заростям водних макрофітів, що оточують її. Однак протягом гніздового періоду на колонії постійно присутня пара круків (*Corvus corax*). Птахи часто спостерігаються на високих деревах у центрі поруч з бакланами. У 2009 р. безпосередньо у нижньому ярусі колонії було знайдено виводок крука з 4 зльотків. Коли чаплі лишають кладки при турбуванні, круки вихоплюють з верхніх гнізд яйця та пташенят. При цьому чаплі і кваки, що сидять на гніздах, активно захищають кладки, відганяючи хижаків за допомогою дзьоба. У 2008–2009 рр. поряд з колонією чапель регулярно спостерігався підлеток орлана-білохвоста (*Haliaeetus albicilla*), у 2000–2008 рр. – пара чорних шулік (*Milvus migrans*).

Мілководна затока о. Козачий, на березі якої розташована колонія чапель, щільно заросла зануреною водною рослинністю та рослинністю з плаваючим на воді листям, а саме лататтям білим (*Nymphaea alba*) і глечиками (*Nuphar lutea*), а також водяним горіхом (*Trapa natans*), тілорізом (*Stratiotes aloides*), стрілолистом (*Sagittaria sagittifolia*), рдестами (*Potamogeton* sp.) та роголиником (*Ceratophyllum demersum*). У затоці також у великій кількості наявні залишки затоплених дерев, верхівки яких густо поросли трав'янистою рослинністю. На верхівках цих пенеків у червні 2009 р. знайдено гнізда крячка річкового, що утворили колонію загальною чисельністю 12–15 пар. Зважаючи на пізній термін відкладання яєць на колонії – 20–25.06, можливо, це була друга спроба загіздитися у цих птахів. Крячок річковий

(*Sterna hirundo*) на початку 1930-х рр. був звичайним гніздовим птахом цієї території. У 1927 р. на мілинах озера Заспа виникла колонія кількістю 30–50 гнізд (Шарлемань, 1930). На цій же колонії було знайдено також поселення крячка малого (*Sterna albifrons*) – 10–15 гнізд. Однак надалі інформація про гніздування цих видів у більш пізніх авторів була відсутня.

Також у цій затоці на протязі 2007–2009 рр. у гніздовий період неодноразово спостерігалися на годівлі 7–8 дорослих особин крячка світлокрилого (*Chlidonias leucoptera*), а у 2009 р. в серпні на затоплених деревах знайдено два виводки пташенят у віці близько 4 тижнів, що вигодовувалися дорослими особинами, а також спостерігалися 5 молодих особин цього виду. Таким чином, на сьогодні це єдине доведене місце гніздування крячка світлокрилого на Канівському водосховищі.

Слід відмітити також, що ділянка мілководної затоки острова Козачий, де розміщена колонія крячків, протягом останніх 10 років лишається постійним місцем гніздування кулика-сороки (*Haematopus ostralegus*) – виду, занесеного до Червоної книги України, і чисельність якого на Канівському водосховищі дуже низька. У затоці регулярно зустрічається пара особин цього виду у гніздовий період та виявляє елементи гніздової територіальної поведінки. У травні 2002 р. на верхівці одного з затоплених дерев було знайдено повну кладку кулика-сороки. Крім того, він відмічений на острові Дикий (Дубровський та ін., 2008), а також на території м. Києва (Лопарев, Яниш, 2009).

Перший випадок гніздування 1 пари крячка чорного (*Chlidonias nigra*) було зафіксовано у 1927 р. на оз. Заспа (Шарлемань, 1930). Згадувався він також і на гніздуванні на території заказника “Ольгин острів” (Гаврись та ін., 2003).

У південно-західній частині острова Ольжин в широкій затоці у 2004 р. знайдена невелика колонія крячка чорного, розміщена на плаваючих заростях уругі колосистої (*Myriophyllum spicatum*), водяного горіха, тілорізу та лагаття білого. У різні роки на колонії знайдено від 7 до 11 гнізд. Колонія дуже розріджена, відстань між окремими гніздами становить 3–12 м.

У останні 4 років на цій ділянці регулярно влітку у гніздовий та післягніздовий період спостерігалися під час годівлі зграйки дорослих та молодих білокрилих крячків (*Chlidonias leucopterus*) чисельністю 4–10 та 6–18 особин відповідно, але гніздування остаточно не доведено. Також у цій затоці регулярно у гніздовий період спостерігалися під час годівлі 8–10 дорослих особин білощого крячка (*Chlidonias hybrida*). У серпні 2009 р. тут знайдено колонію цього виду, що розташована у заростях водяного горіха. Вона нараховує 11 пар птахів.

У дальній ділянці затоки на великому затопленому дереві останні роки існує постійна кормова присада орлана-білохвоста. Доросла особина орлана регулярно спостерігається тут у різний час, на дереві постійно знаходяться залишки великих екземплярів коропа (*Cyprinus carpio*), карася (*Carassius auratus*), окуня (*Perca fluviatilis*) завбільшки 35–40 см.

Крячок малий (*Sterna albifrons*) на досліджуваній території згадувався у роботах М.В. Шарлеманя (1930,

1933). Крім колонії на оз. Заспа, відмічається спроба утворити колонію на пісчаних мілинах урочища Плоске (сучасна південно-східна частина о. Жуків), де пізніше було знайдено декілька гнізд (Шарлемань, 1933).

У 2008 р. на пісчаному острові, що утворився завдяки роботі гідронамивного знаряддя у найбільш південно-західній частині о. Жуків, напроти східного берега о. Козачий, знайдено велику колонію крячка малого, що нараховує близько 45 гніздових пар. Малий крячок увійшов у останню редакцію Червоної книги України в категорію “рідкісний вид”. Наразі ця колонія є найбільшою на Канівському водосховищі і єдиною моновидовою. Поруч знаходиться обгороджена стіною зі сторони суходолу територія піскобази, що робить острівець з колонією недоступним для більшості людей і наземних хижаків зі сторони суходолу, хоча колонію зрідка відвідують рибалки на човнах та робітники знарядь гідронамиву. Обліки на початку липня 2009 р. співпали з початком вилуплення пташенят – у віці 2–5 днів вони знаходилися у 10 гніздах із 26 знайдених. 10–16 липня 2009 р. 15 гнізд зі знайдених 43 були вже порожні. Крім того, було нараховано 10 гнізд з одним яйцем, 8 – з двома, 6 – з трьома, по одному гнізду з 5 і 7 яйцями в кладці. Знайдено 5 пташенят у віці приблизно 7 днів – вкриті пухом із зачатками махових пер. У трьох гніздах були розбиті яйця з добре видимими слідами прокльову хижаків (круків або сірих ворон). У серпні на колонії було обліковано близько 30 пташенят малого крячка, що стали на крило. Замірами яєць в кладках встановлено середні значення довжини і ширини яєць – відповідно $31,7 \pm 1,0$ і $23,6 \pm 0,7$ мм.

На цьому ж пісчаному острові гніздяться 3 пари пісочника малого (*Charadrius dubius*), а також у різні роки влітку зустрічається набережник (*Actitis hypoleucos*) та чорноволик (*Calidris alpina*). Всі ці види відмічено на гніздуванні або на прольоті на території заказника та його околиць різними дослідниками (Шарлемань, 1930; Гаврись та ін., 2003; Дубровський та ін., 2008).

У післягніздовий період (серпень – вересень) на острові, а також на гідронамивному знарядді спостерігаються великі скупчення дорослих та молодих особин різних видів мартинів – до 300 особин річкового (*Larus ridibundus*), 50–60 – жовтоногого (*Larus cachinanns*), 20–30 особин річкового крячка, 40–50 – малого крячка.

Неподалік від колонії у пісчаному обриві висотою 2 м з 2006 р. існує невеличка колонія берегової ластівки (*Riparia riparia*), що нараховує у різні роки від 10 до 30 заселених нір.

Висновки

Таким чином, незважаючи на зростаючий рівень антропогенної трансформації прируслових екосистем у межах м. Києва та його околиць, низка колоній водно-болотних птахів, наявних на дослідженій території, стабільно існує впродовж багатьох років, зберігаючи свою чисельність. Протягом останнього десятиріччя на гніздуванні з’явилися також нові для цієї ділянки та загалом орнітофауни м. Києва види – великий баклан, крячки білощокій та малий, збереглися такі регіонально рідкісні види як кулик-сорока, шуліка чорний, квак. Ділянки акваторії вздовж правого берега Дніпра від Південного

мосту до південих меж заказників “Ольгин остров” та “Жуків острів” дуже важливі як місця відпочинку великих згрупень птахів ряду сивкоподібних під час післягніздових кочівель та міграцій.

Досліджувана територія зберігає високу природоохоронну цінність як один із ключових елементів Дніпровського гідроекологічного коридору, а також є важливою складовою Всеукраїнської екологічної мережі, оскільки являє собою зелений оазис в межах м. Києва з мало трансформованими і близькими до природних ландшафтами, які є пріоритетними місцями мешкання видів водно-болотних птахів.

Література

Владышевский Д.В. Изменение птичьего населения в зеленой зоне г. Киева за 20 лет. // Орнитология в СССР. - Мат-лы V Всесоюз. конф. - Ашхабад, 1969. - Т. 2. - С. 125-129.
 Грищенко В.М., Гаврилук М.Н., Яблоновська-Грищенко Є.Д. Орнітофауна заказника “Урочище В’язове” (Київська область) та його околиць. // Запов. справа в Україні. - 1997. - Т. 3, вип. 2. - С. 51-55.
 Гаврись Г.Г., Цвєлих О.М., Клєстов М.Л. Сучасний стан фауни хребетних тварин регіонального ландшафтного парку “Голосіївський” та проблеми його охорони. // Запов. справа в Україні. 2003. - Т. 9, вип. 1. - С. 34-38.
 Дубровський Ю.В., Дубровська Л.Д., Котенко А.Г., Титар В.М.,

Цвєлих О.М. Збереження островів околиць Києва як важливої складової частини Дніпровського екокоридору. // Науковий центр екомоніторингу та біорізноманиття мегаполісу НАН України. (проект “Дніпровський гідроекологічний коридор” / Ред. Марушевський Г.Б., Куцоконь Ю.К.). - К., 2008. - С. 78-85.
 Клєстов Н.Л. Формирование околородных орнитокомплексов под влиянием гидростроительства (на примере р. Днепр). - Дис. ... канд. биол. наук. - Киев, 1991. - 269 с.
 Костюшин В.А. Птицы островов Днепра в пределах Киева. // Вестн. зоол. - 1994. № 4-5. - С. 40-47.
 Костюшин В.А. Фауна Голосеевского леса и сопредельных парковых массивов. // Вестн. зоол. - 1995. - № 4. - С. 12-18.
 Лопарев С.А., Яниш Е.Ю. Численность кулика-сороки *Haematopus ostralegus* Среднего Днепра за последние 40 лет. // Кулики Северной Евразии: экология, миграции и охрана. Тез. докл. VIII Междунар. научн. конф. - Ростов-на-Дону, 2009. - С. 87-88.
 Шарлемань М. Заметки о куликах-песочниках (Tringidae) окрестностей Киева, сборник работ. // Птицеведение и птицеводство. - М., 1909. - № 2. - С. 1-15.
 Шарлемань М. Заметки о некоторых чайковых (Lariformes) окрестностей Киева. // Птицеведение и птицеводство. - М., 1913. - № 3. - С. 1-10.
 Шарлемань М. Матеріали до орнітології державного заповідника “Конча-Заспа”. // Всеукраїн. Акад. наук. Труды фізико-математичного відділу. - К., 1930. - Т. 15, вип. 2. - С. 47-90.
 Шарлемань М. Нові відомості про птахів Державного заповідника “Конча-Заспа”. // Зб. праць зоол. музею. - К., 1933. - Т. 12. - С. 75-80.

СУЧАСНИЙ СТАН ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ГНІЗДОВОЇ БІОЛОГІЇ ЧОРНОГО ЛЕЛЕКИ В ЗАХІДНІЙ ЧАСТИНІ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ

О.С. Панчук, В.В. Серебряков

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

MODERN BLACK STORK NUMBERS AND SOME PARTICULARITIES OF BREEDING BIOLOGY IN WESTERN PART OF ZHITOMYR POLISSYA. Panchuk A.S., Serebryakov V.V. - *Nature Reserves in Ukraine*. 16 (1): 55-60. - Investigations on Black Stork *Ciconia nigra* modern numbers were conducted on the territory of Novograd-Volynskiy area of Zhitomir region during the All-Ukrainian census, organized by Chair of Zoology at Shevchenko National University and Bird Conservation and Study Society of Ukraine. Data were collected due to own studies and with questionnaires distributed among forestry worker and local population. Gained results show the Black Stork number increasing and breeding at least 25 pairs of birds in the area. The most negative factor which influence on the numbers of the species is an intensive timber cutting. Among positive factors there are bird adaptation to human activities.

Keywords: questionnaire, Black Stork, numbers, factors, Novograd-Volynskiy, Zhitomir Polissya.

СУЧАСНИЙ СТАН ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ГНІЗДОВОЇ БІОЛОГІЇ ЧОРНОГО ЛЕЛЕКИ В ЗАХІДНІЙ ЧАСТИНІ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ. Панчук О.С., Серебряков В.В. - *Заповідна справа в Україні*. 16 (1): 55-60. Під час Всеукраїнського обліку чорного лелеки (*Ciconia nigra* Linnaeus, 1758), організованого кафедрою зоології КНУ імені Тараса Шевченка та Товариством охорони та вивчення птахів України, було здійснено дослідження на території Новоград-Волинського району Житомирської області, з метою встановлення сучасної чисельності цього виду в регіоні. Дані було зібрано з власних спостережень і шляхом опитування працівників лісових господарств та місцевого населення. Отримані результати говорять про збільшення чисельності чорного лелеки і про гніздування не менше 25 пар в районі (станом на 2009 р.). Найбільш вагомим негативним чинником, який впливає на чисельність даного виду, є інтенсивна лісозаготівля. Серед позитивних - адаптація чорних лелек до антропогенного фактору.

Ключові слова: анкети, чорний лелека, чисельність, фактори, Новоград-Волинський район, Житомирське Полісся.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЧИСЛЕННОСТИ И НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ГНЕЗДОВОЙ БИОЛОГИИ ЧЕРНОГО АИСТА В ЗАПАДНОЙ ЧАСТИ ЖИТОМИРСКОГО ПОЛЕСЬЯ. Панчук А.С., Серебряков В.В. - *Заповідна справа в Україні*. 16 (1): 55-60. Во время Всеукраинского учета черного аиста (*Ciconia nigra* Linnaeus, 1758), организованного кафедрой зоологии КНУ имени Тараса Шевченка и Обществом охраны и изучения птиц Украины, было проведено исследование на территории Новоград-Волинского района Житомирской области, с целью установления современной численности этого вида в регионе. Данные были собраны из собственных наблюдений и путем опроса работников лесных хозяйств и местного населения. Полученные результаты говорят про увеличение численности черного аиста и про гнездование не менее 25 пар в районе (в 2009 г.). Наиболее существенный негативный фактор, влияющий на численность данного вида - интенсивная лесозаготовка. Среди позитивных - адаптация черных аистов к антропогенному фактору.

Ключевые слова: анкеты, черный аист, численность, факторы, Новоград-Волинский район, Житомирское Полесье.